

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан соціологічного факультету
Олена МУРАДЯН

29 червня 2023 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та методи соціологічного дослідження

рівень вищої освіти – науково-освітній (третій)
галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність – 054 «Соціологія»
факультет – соціологічний

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету. Протокол № 6 від 28. 06. 2023 р.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кізілов О. І., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри методів соціологічних досліджень

Програму схвалено на засіданні кафедри методів соціологічних досліджень
Протокол № 5 від 22. 06. 2023 р.

Завідувач кафедри методів
соціологічних досліджень

Ірина Кузіна

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми
Соціологія

Гарант освітньої програми
«Соціологія»

Віль Бакіров

Програму погоджено науково-методичною
комісією соціологічного факультету. Протокол № 9 від 26. 06. 2023 р.

Голова методичної комісії

Юлія Сорока

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни "Методологія та методи соціологічного дослідження" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії спеціальності 054 «Соціологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вдосконалення знань, вмінь та навичок в сфері опанування методологією та методами соціологічного дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки: математика, соціологія, психологія, філософія.

Програма навчальної дисципліни складається з 7 тем.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Методологія та методи соціологічного дослідження" є поглиблене засвоєння студентами понять та принципів методології соціологічного дослідження.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є поглиблене засвоєння методів кількісного та якісного соціологічного дослідження.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
10 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
96 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

Консультації проводяться за допомогою платформи для онлайн-спілкування Zoom.

1.6. Заплановані результати навчання

Курс сприятиме формуванню наступних загальних компетентностей:

ЗК02	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК04	Здатність розв'язувати комплексні проблеми соціології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни повинні бути сформовані наступні фахові компетентності:

СК01	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у соціології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з соціології та суміжних галузей.
СК02	Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англомовних наукових текстів за напрямом досліджень.
СК03	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності.
СК05	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
СК06	Здатність ініціювати та реалізовувати інноваційні комплексні проекти у сфері соціології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їхньої реалізації.
СК07	Здатність аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку соціології.
СК08	Здатність ефективно діяти у просторах вітчизняної та зарубіжної наукової періодики (підготовка рукописів, обирання оптимальних журнальних редакцій, вибір стратегій публікації тощо)
СК10	Здатність визначати, рефлексувати та описувати власні методологічні принципи та методи соціологічного дослідження в залежності від об'єкту і предмету, використовуючи можливості міждисциплінарних підходів та суміжних дисциплін (філософія, історія тощо).

Відповідними програмними результатами навчання є:

РН1	Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напр
РН02	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми соціології державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у

	наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.
PH03	Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми соціології з врахуванням етичних, соціальних, економічних та правових аспектів
PH04	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу соціальних досліджень, наявні соціологічні дані.
PH05	Планувати і виконувати прикладні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів.
PH06	Критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
PH07	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
PH08	Розробляти і викладати спеціальні дисципліни з соціології у закладах вищої освіти, здійснювати навчально-методичне забезпечення освітнього процесу.
PH09	Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці.
PH10	Вміти планувати та рефлексувати свій оригінальний вклад на основі власного дослідження, співвідносити його з вже наявними результатами, бачити обмеження вже проведеного та перспективи подальшого дослідження, що фундуються на отриманому вкладі
PH11	Вміти планувати та рефлексувати свій оригінальний вклад на основі власного дослідження, співвідносити його з вже наявними результатами, бачити обмеження вже проведеного та перспективи подальшого дослідження, що фундуються на отриманому вкладі

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати: основні поняття та принципи методології соціологічного дослідження,

вміти: самостійно реалізовувати соціологічне дослідження з використанням як офлайн, так і онлайн інструментів для вирішення теоретичних та прикладних соціальних проблем.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія емпіричної соціології

Методологія соціологічних досліджень як область знання: можливості пізнання, пізнання соціального світу через співвідношення з теоретичними уявленнями дослідника. Основні напрямки розвитку методології соціологічних досліджень: семіотичний підхід, критичний підхід (неомарксизм), біографічний підхід, дискурс аналіз, візуальний підхід, насичений опис, якісне інтерв'ю, методологія публічності або розширений кейс метод, обґрунтована теорія, змішаний підхід,

теорія помилок, етнографічний підхід, еволюційний операціоналізм. Ключові дослідницькі парадигми. Етапи соціального обстеження, методична перспектива. Конфігурація дослідницьких проектів. Методологічний дискурс. Основні аспекти методологічної перспективи.

Тема 2. Методологія web-survey

Методологія онлайн-досліджень. Метод онлайн-опитування: техніки, які застосовуються під час веб-опитувань, можливості і недоліки. Проблеми якості онлайн-опитувань, побудова панелей користувачів для проведення опитувань. Типи питань і техніки шкалювання в онлайн-опитувальнику. Вимоги до питань, до структури і композиції опитувальника.

Програми та онлайн-сервіси для опитувань в інтернеті: огляд ринку онлайн-опитувань, що застосовуються. Огляд і порівняння ряду платформ для проведення онлайн-опитувань на прикладі найбільш популярних програм: LimeSurvey, SurveyMonkey, Qualtrix та ін. Інтерфейс і навігація по програмі, техніка побудови опитувальника, адміністрування опитуванням, можливості перегляду результатів опитування онлайн. Особливості обробки зібраної інформації: експорт даних в формати програм SPSS, ремонт масиву, особливості збереження і роботи з текстовими змінними. Перспективи розвитку онлайн-опитувань і інструментів для їх проведення.

Тема 3. Методологія вимірювання соціальних процесів. Соціальні індикатори та індекси

Соціологічні індекси: від теоретичних концептів до техніки вимірювання. Індекси як агреговані показники. Техніки побудови індексів. Збір даних для побудови індексів. Обчислення індексів. Аналітика з використанням індексів: динаміка і зв'язок з іншими показниками і індексами.

Індекси і глобальні індекси. Використання глобальних індексів при аналізі соціологічної інформації. Дані деяких глобальних індексів: автори, роки спостережень, країни, в яких проводилися спостереження, структура індексу (категорії і змінні (індикатори), що входять до індексу), основні результати вимірювання індексу, джерела даних. На прикладі деяких глобальних індексів: Глобальний індекс миролюбності (Global Peace Index - GPI), Індекс глобалізації (Globalization Index), Індекс глобалізації KOF (KOF Index of Globalization), Індекс інновацій BSG (BSG Global Innovation Index), Індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom - IEF), Індекс глобальних міст (Global Cities Index), Індекс людського розвитку (Human Development Index - HDI), Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), Індекс щастя на планеті (The Happy Planet Index), Всесвітній індекс свободи преси (Worldwide Press Freedom Index), індекси вимірювання демократії та ін.

Тема 4. Програмне забезпечення в структурі соціологічного дослідження

Місце та роль програмного забезпечення в структурі соціологічного дослідження. Історія розвитку програмного забезпечення аналізу соціологічних даних. Вільне та комерційне програмне забезпечення. Застосування різних видів програмного

забезпечення на різних етапах дослідження: Excel, SPSS, OCA та ін. Критерії вибору програмного забезпечення: специфіка даних, наявність необхідних процедур аналізу, фінансові можливості або можливості доступу, сумісність даних.

Новітні тенденції в розвитку програмного забезпечення для аналізу соціологічних даних: звернення до штучного інтелекту. Когнітивна аналітика IBM Watson як новітній засіб аналізу наявної інформації. Система штучного інтелекту IBM Watson, її особливості та можливості застосування з метою аналізу соціологічних даних. Приклад: аналіз особистості на основі дослідження даних соціальних мереж за допомогою когнітивної системи IBM Watson.

Тема 5. Статистичні методи в соціологічних дослідженнях: практичне вирішення найбільш поширених завдань

Соціологічні шкали і формальна адекватність застосування певних статистичних методів.

Стандартизація випадкових величин. Основні розподіли випадкових величин.

Інтервальне оцінювання параметрів та визначення обсягу вибірки.

Методологія перевірки математико-статистичних гіпотез перевірки статистичних гіпотез. Помилки першого і другого роду.

Перевірка гіпотези про відсутність зв'язку між двома ознаками. Перевірка статистичних гіпотез про рівність середніх і про рівність дисперсій. Спрямовані і неспрямовані гіпотези. Перевірка статистичних гіпотез про рівність часток, рівномірність генерального розподілу, рівність нулю коефіцієнта кореляції.

Причини і наслідки в математичній статистиці. Кореляційне відношення.

Тема 6. Методологія структурного моделювання соціальних процесів

Частина I. Вступ до SEM (structural equation modeling - моделювання структурними рівняннями): історія виникнення і експансії SEM; SEM та інші методи: кореляційний, регресійний, факторний і дисперсійно-коваріаційний аналіз; особливості та етапи SEM; формування моделі та її ідентифікація; змінні і параметри моделі; ідентифікація моделі; оцінка, перевірка узгодженість і корекція моделі; вимоги до даних: нормальний розподіл, проблема колінеарність, пропущені значення, обсяг вибірки.

Частина II. Amos: конфірматорний факторний аналіз (КФА): інструменти і вікна AMOS; формування апріорно моделі; оцінка апріорно моделі; корекція моделі; результати КФА їх подання і інтерпретація.

Частина III. Структурні моделі: вимірювальна складова і складова шляхів моделі; формування апріорної структурної моделі; оцінка апріорної моделі; корекція моделі; результати структурного моделювання, їх подання і інтерпретація.

Тема 7. Основні технології аналізу даних в рамках якісного підходу

Особливості якісної методології, можливості її застосування та поєднання з кількісними дослідженнями. Особливості збору інформації в якісному дослідженні та основні тактики дослідження. Зв'язок цілей дослідження з

техніками аналізу (нарративне структурування, категоризація даних, інтерпретація даних, конденсація даних та еклектична техніка).

Основні підходи до аналізу фокус-групових та глибинних напівструктурованих інтерв'ю.

Особливості нарративного структурування. Наративний аналіз. Наративні біографічні інтерв'ю, історичні, політичні, бізнесові наративи.

Аналіз якісних даних за допомогою комп'ютерних програм. Програмні продукти для аналізу якісних даних: acculine, answr, Atlas.ti, BEST, CDC EZ-Text, C-I-SAID, ELAN, Ethno, Ethnograph, ethovision, interclipper Professional, INTERACT, INTEXT, Kwalitan, macshapa, maxqda, nvivo, OCS Tools, Qualitative Media Analyzer, Qualrus, Sign Stream, SPSS Text Analytics, Survey Logix, TACT, TAMS Analyzer, CAT, Transana, wordsmith, wordstat, xsight, Concordance, Unitex, Anvil, textpack, Semantic-Knowledge, The Hume machine, General Inquirer, glossanet, Weft QDA, rlsort, hyperresearch, RQDA та ін.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		го	л	п	лаб	інд		ср	ого	л	п	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Методологія емпіричної соціології	15	2	0			13						
Тема 2. Методологія web-survey	15	0	2			13						
Тема 3. Методологія вимірювання соціальних процесів. Соціальні індикатори та індекси	17	2	2			13						
Тема 4. Програмне забезпечення в структурі соціологічного дослідження	15	0	2			13						
Тема 5. Статистичні методи в соціологічних дослідженнях: практичне вирішення найбільш поширених завдань	17	2	2			13						
Тема 6. Методологія структурного моделювання соціальних процесів	17	2	2			13						
Тема 7. Основні технології аналізу даних в рамках якісного підходу	24	2	4			18						
Усього годин	120	10	14			96						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Методологія соціологічних досліджень: перспективи розвитку та базові дослідницькі парадигми	2
2	Тема 2. Порівняння можливостей програм для проведення онлайн-опитувань	2
3	Тема 3. Розрахунок соціальних індексів, аналіз даних із використанням глобальних індексів	2
4	Тема 4. Використання програмного забезпечення в практиці соціологічних досліджень	2
5	Тема 5. Використання статистичних методів в практиці соціологічних досліджень	2
6	Тема 6. Структурне моделювання в соціології (SEM)	2
7	Тема 7. Якісний підхід: сучасні технології аналізу даних	2
	Разом	14

5. Питання до семінарських занять

Тема 1.

Що таке методологія соціологічного дослідження?

Чи можлива класика методології соціологічного дослідження?

Чому не актуалізована класика методології в науковому співтоваристві?

Що таке методична перспектива та методологічна топіка?

Основні методи соціального дослідження за Аланом Брайманом.

Методологічна актуалізація в науковій періодиці. Знайомство з публікаціями, що стосуються методології: тематика публікацій

Тема 2.

Особливості інтерфейсу платформ LimeSurvey, SurveyMonkey, Qualtrix

Конструювання шкал в різних програмах

Організація і проведення опитування за допомогою платформ LimeSurvey, SurveyMonkey, Qualtrix

Обробка даних веб-опитувань, експорт в SPSS, підготовка даних до аналізу.

Тема 3.

Теоретичні засади вимірювання соціальних явищ і процесів.

Формалізм, концептуалізація і операціоналізація понять.

Моделі вивчення латентних змінних.

Розрахунок індексів.

Пошук даних, джерела інформації про глобальні індекси.

Проблеми організації і збору даних для обчислення глобального індексу (на прикладі індексів вимірювання демократії).

Тема 4.

Як можна застосувати різні види програмного забезпечення на різних етапах соціологічного дослідження?

Обговорення критеріїв вибору програмного забезпечення.

Які тенденції в розвитку програмного забезпечення для аналізу соціологічних даних наразі є найбільш актуальними?

Знайомство з аналітичними можливостями IBM Watson.

Тема 5.

Як шкали вимірювання ознак впливають на формальну адекватність застосування певних статистичних методів.

Основні розподіли випадкових величин та їх застосування в аналізі соціологічних даних

Статистичні підходи до визначення обсягу вибірки.

Як соціолог повинен враховувати помилки першого і другого роду: 1) на етапі планування вибірки; 2) на етапі аналізу даних.

Перевірка статистичних гіпотез: вирішення типових завдань.

Тема 6.

Подібності та розбіжності кореляційного, регресійного, факторного, дисперсійно-коваріаційного аналізу та SEM.

Засоби перевірки розподілу на нормальність, засоби вирішення проблеми колінеарності, робота з пропущеними значеннями.

Експлораторний VS конфірматорний факторний аналіз.

Місце та роль структурних моделей в моделюванні соціальних явищ та процесів.

Тема 7.

Дискусія на тему: Дві моделі соціального світу в соціологічному знанні. Фокус інтересу, одиниці аналізу якісної і кількісної методологій. Основні критерії вибору методології. Умови та можливості їх поєднання в одному дослідженні. Чим відрізняються методи збору інформації в якісному та кількісному дослідженні? Як залежать технології аналізу якісних даних від цілей дослідження? Для яких цілей та видів даних застосовуються техніки аналізу конденсації та категоризації? Особливості наративного структурування. В яких випадках є сенс застосовувати комп'ютерні програми для аналізу якісних даних?

6. Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Методогічні фрейми дослідження	12
2	Тема 2. Самостійне знайомство з програмними продуктами для проведення онлайн-опитувань (тих, які не розглядались під час занять).	12
3	Тема 3. Самостійне знайомство з глобальними індексами, які не розглядались під час занять.	12
4	Тема 4. Критерії вибору програмного забезпечення	12
5	Тема 5. Критерії вибору методів аналізу емпіричних даних	12
6	Тема 6. Деякі питання застосування латентно-структурного аналізу	12
7	Тема 7. Наративи та наративний аналіз в соціології.	24
	Разом	96

7. Питання для самостійної роботи

Тема 1. Методологічний дискурс. Методологічна актуалізація в науковій періодиці. Знайомство з публікаціями, що стосуються методології: тематика публікацій, предметна область публікацій, кількість статей у загальному обсязі публікацій (% співвідношення). Зібрати інформацію та зробити кількісно-якісний аналіз даних. Скласти довідку за результатами проведеного дослідження. Методична та методологічна перспективи.

Тема 2.

Самостійне знайомство з одним із програмних продуктів для проведення онлайн-опитувань (тих, які не розглядалися під час занять). Інтерфейс і навігація по програмі, техніка побудови опитувальника, адміністрування опитуванням, можливості перегляду результатів опитування онлайн, особливості обробки зібраної інформації.

Тема 3.

Самостійне знайомство з одним із глобальних індексів, який не розглядався під час занять: автори, роки спостережень, країни, в яких проводилися спостереження, структура індексу (категорії і змінні (індикатори), що входять до індексу), основні результати вимірювання індексу, джерела даних.

Тема 4. Критерії вибору програмного забезпечення.

Тема 5. Критерії вибору методів аналізу емпіричних даних.

Тема 6. Деякі питання застосування латентно-структурного аналізу та роботи з IBM SPSS AMOS: загальні правила проведення досліджень SEM і складання звіту про них, можливості зображення моделі, порівняння SEM та регресійного аналізу: переваги та недоліки, особливості тестування значущості в описі SEM, «випадок Хейвуда», «правила заміни» для еквівалентних моделей.

Тема 7.

Запропонувати тему соціологічного дослідження за якісною методологією (можливо у поєднанні з кількісним дослідженням). Скласти програму такого дослідження та зібрати первинну інформацію із застосуванням одного із методів збору інформації. Обрати відповідну техніку аналізу, проаналізувати дані та скласти письмовий звіт.

8. Контрольна робота

Контрольна робота являє собою написання програми соціологічного дослідження. Така робота включає в себе:

- 1) Формулювання проблемної ситуації, визначення об'єкта й предмета дослідження.
- 2) Визначення мети й постановка задач дослідження.
- 3) Емпірична інтерпретація й операціоналізація основних понять.
- 4) Вибір адекватних видів шкал для виміру виділених ознак.
- 5) Формування гіпотез.
- 6) Обґрунтування вибору того або іншого виду дослідження, методу збору інформації й аналізу даних, вказівка способу обробки результатів, обґрунтувати техніку його проведення, позначити способи визначення вірогідності отриманої інформації, процедури контролю за ходом дослідження
- 7) Опис процедури (дизайну) вибірки: запропонувати тип вибірки; указати її об'єм, перелічити необхідні інформаційні джерела, указуються принципи й процедури відбору вибіркової сукупності.
- 8) Складання бюджету дослідження - ресурсні витрати, необхідні для здійснення дослідження: розрахунок коштів, необхідних для розмноження польових документів і машинної обробки даних, для транспортних витрат і т.п., чисельність співробітників і їхня кваліфікація, включаючи допоміжний персонал.
- 9) Робочий план дослідження: складання таймінгу - поетапно визначити строки проведення роботи, зафіксувати виконавців, визначити строки подання попередніх і підсумкових результатів роботи.

9. Практичне завдання

Практичне завдання виконується у вигляді самостійної аналітичної роботи.

Приклад практичного завдання:

1. Користуючись даними дослідження світових цінностей (The World Values Survey) 6 хвили, запропонуйте власний індекс довіри до науково-технічного

прогресу із застосуванням таких змінних (...перелік змінних...). Порівняйте показники довіри до науково-технічного прогресу в Україні та інших країнах Європи або світу (виберіть декілька країн для порівняння, свій вибір слід обґрунтувати). Для виявлення розбіжностей використовуйте статистичні тести. Створіть візуалізацію показників довіри до науково-технічного прогресу в країнах, які були обрані.

2. Як ви вважаєте, чи впливає на розбіжності довіри до науково-технічного прогресу в різних країнах релігія? Користуючись даними дослідження WVS-6, виберіть показники релігійності або залученості населення до релігійного життя. Сформулюйте гіпотезу щодо взаємозв'язку цих ознак із індексом довіри до науково-технічного прогресу. Перевірте цю гіпотезу відповідними методами аналізу даних. Додайте візуалізацію побудованої моделі (якщо доречно). Зробіть змістовні висновки.

10. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, консультації, практичні завдання, самостійна робота. В рамках курсу передбачається написання програми соціологічного дослідження, а також виконання та захист аналітичної роботи. Завдання, які ставляться в рамках семінарських занять та самостійної роботи, а також поточний і підсумковий контроль відтворюють завдання, що постають в реальній дослідницькій практиці.

11. Методи контролю

Контроль за роботою на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи, виконання практичного завдання, підсумковий контроль у вигляді іспиту.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

	Робота на семінарах							К/Р	Практ. завд.	Іспит	Разом
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				
Кількість балів	2	2	2	2	2	2	2	20	26	40	100

13. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре задовільно
50-69	
1-49	незадовільно

14. Критерії оцінювання

I Усні виступи на семінарах:

- участь у дискусії на семінарі;
- усна доповідь за питаннями до семінару;

Максимальна кількість балів за такі виступи – 2 бали. Максимальна кількість виступів, що можуть бути оціненими протягом семестру – 7 виступів.

Критерії оцінювання участі в дискусії : знання матеріалу теми (поняття, приклади), грамотність, аргументованість, критичне бачення.

Критерії оцінювання усної доповіді: відповідність завданню, знання матеріалу, самостійність, аргументованість, оригінальність.

II Практичне завдання

Практичне завдання являє собою написання аналітичної роботи та має на меті актуалізувати навички роботи з даними (аналіз даних, написання звітів тощо). Таке завдання готується поза аудиторією та презентується усно на іспиті. Максимальна оцінка за виконання практичного завдання – 26 балів.

Критерії оцінювання практичного завдання: відповідність завданню, адекватне застосування понять та методологічних засад, аргументованість, логічність, оригінальність.

III Контрольна робота

Письмова контрольна робота являє собою самостійне написання програми соціологічного дослідження. Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 20 балів.

Критерії оцінювання письмових контрольних робіт:

- визначення теми дослідження та обґрунтування її актуальності – 5 балів;
- постановка основного питання дослідження та визначення основних задач – 5 балів;
- визначення та обґрунтування одиниць обстеження (респондентів), методів збору інформації, тактики дослідження – 6 балів;
- визначення теоретичного напрямку, на якому базуватиметься дослідження – 4 бали.

IV Іспит

Іспит складається з двох частин:

1. Теоретична: письмова відповідь на два теоретичних питання (за кожне запитання максимальна оцінка 10 балів, всього 20 балів)
2. Практична: усний захист аналітичної роботи (практичного завдання) (20 балів)

Максимальна оцінка за іспит – 40 балів.

Критерії оцінювання теоретичної частини: логічність викладення матеріалу, вільне оперування поняттями та володіння матеріалом, аргументованість, оригінальність, критичне мислення.

Критерії оцінювання практичної частини: відповідність завданню, адекватне застосування понять та методологічних засад, аргументованість, логічність, оригінальність.

14. Питання до іспиту

1. Методологія соціологічного дослідження. Чи можлива класика методології соціологічного дослідження?
2. Методична перспектива та методологічна топіка.
3. Основні методи соціального дослідження за Аланом Брайманом.
4. Особливості конструювання шкал в різних програмах.
5. Особливості організації і проведення опитування за допомогою платформ LimeSurvey, SurveyMonkey, Qualtrix.
6. Теоретичні засади вимірювання соціальних явищ і процесів.
7. Формалізм, концептуалізація і операціоналізація понять.
8. Моделі вивчення латентних змінних.
9. Проблеми організації і збору даних для обчислення глобального індексу (на прикладі індексів вимірювання якості життя).
10. Основні тенденції в розвитку програмного забезпечення для аналізу соціологічних даних.
11. Основні розподіли випадкових величин та їх застосування в аналізі соціологічних даних.
12. Статистичні підходи до визначення обсягу вибірки.
13. Помилки першого і другого роду та засоби їх запобігання.
14. Подібності та розбіжності кореляційного, регресійного, факторного, дисперсійно-коваріаційного аналізу та SEM.
15. Засоби перевірки розподілу на нормальність, засоби вирішення проблеми колінеарності, робота з пропущеними значеннями.
16. Експлораторний VS конфірматорний факторний аналіз.
17. Місце та роль структурних моделей в моделюванні соціальних явищ та процесів.

15. Рекомендована література

1. Adventures in Social Research: Data Analysis Using SPSS 11.0/11.5 for Windows (Undergraduate Research Methods & Statistics in the Social Sciences) - Earl R. Babbie , Frederick S. Halley, et al., 2003
2. Bryman's Social Research Methods - Liam (Senior Lecturer in Social Policy – Bok av Liam (Senior Lecturer in Social Policy, Tom (Lecturer in Research Methods Clark, Social Work Foster, Luke (Reader at the School of Social Sciences Sloan, Alan Bryman (Former Professor of Organizational and Social Research). Oxford University Press/ 2021
3. Data Analysis for Social Science: A Friendly and Practical Introduction -Elena Llaudet, Kosuke Imai/ Princeton University Press. 2022

4. Designing Surveys: A Guide to Decisions and Procedures (Undergraduate Research Methods & Statistics in the Social Sciences) - Ronald F. Czaja and Johnny E. Blair | 2004
5. Developing Research Questions - Patrick White | 2017
6. Digital Sociologies - Jessie Daniels , Karen Gregory, et al. | 2016
7. Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics: North American Edition by Andy Field | 2017
8. Doing a Successful Research Project: Using Qualitative or Quantitative Methods - Martin Brett Davies and Nathan Hughes |, 2014
9. Focus Groups as Qualitative Research, Second Edition (Qualitative Research Methods Series 16) 2007 2nd Edition - David L. Morgan
10. Handbook of Research Design and Social Measurement by Delbert C. Miller and Neil J. Salkind | 2002
11. Interdisciplinarity: Research Process, Method, and the Body of Law (Palgrave Socio-Legal Studies) - Didi Herman and Connal Parsley | 2022
12. Interviewing Experts (ECPR Research Methods) - A. Bogner, B. Littig, et al. | 2009
13. Introducing Quantitative Methods: A Practical Guide by Daniela Aidley | 2018
14. Introduction to Social Research - Keith F Punch – Bok - Quantitative and Qualitative Approaches av Keith F Punch
15. Investigating the Social World: The Process and Practice of Research, Third Edition - Russell K. Schutt | 2001
16. Kish L. Survey Sampling. John Wiley and Sons, Inc., New York, 1965.
17. Longitudinal Research (Quantitative Applications in the Social Sciences) Sam Houston State University, University of Colorado, USA. 2022
18. Methodological Thinking: Basic Principles of Social Research Design 2nd Edition - Donileen R. Loseke/ SAGE Publications Inc. 2016
19. Quantitative Applications in the Social Sciences | - Scott Menard | Princeton University Press 2002

20. Quantitative Social Science: An Introduction in tidyverse - Kosuke Imai (Author), Nora Webb Williams/ Princeton University Press/ 2022
21. Questions and Answers in Attitude Surveys: Experiments on Question Form, Wording, and Context - Howard Schuman | 1981
22. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches - John W. Creswell and J. David Creswell | 2017
23. Research Methods (Society Now Series)/ Routledge/ 2nd Edition - Patrick McNeill
24. Research Methods and Society: Foundations of Social Inquiry - Linda Dorsten | 2005
25. Research Methods in the Social Sciences: An A-Z of key concepts | 2021
26. Social Research Methods - Hefte, 2022 Forfatter: Alan Bryman, Edward Bell, Jennifer Reck, Jessica Fields
27. Social Research Methods 4th Edition - David Dooley/ Lebanon, Indiana, U.s.a.: Pearson, 2000
28. Social Science Experiments: A Hands - on Introduction New Edition / Cambridge University Press/2022
29. Sociological Methods: A Sourcebook 1st Edition, Kindle Edition - Norman K. Denzin / Routledge/ 2017
30. Sociological Practice: Linking Theory and Social Research - Derek Layder / SAGE Publications Ltd/ 2011
31. Sociological Research Methods, 2nd edition - Martin Bulmer/ Routledge/ 1996
32. Sociological research: Philosophy and methods (The Dorsey series in sociology) - Henry L Manheim | 1977
33. Statistics for the Social Sciences - R. Mark Sirkin | 1999
34. Successful Qualitative Research: A Practical Guide for Beginners - Virginia Braun and Victoria Clarke |, 2013
35. Survey Research Methods (Applied Social Research Methods) Part of: Applied Social Research Methods, 2013
36. The How To of Qualitative Research - Janice Aurini , Melanie Heath , et al. | 2022

37. The Rules of Sociological Method: And Selected Texts on Sociology and its Method Paperback – February 25, 2014 - Emile Durkheim
38. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер. з фр. Г. Філіпчука. К.: Юніверс, 2004. 688 с.
39. Виноградов О.Г. Надійність S–R запитальника емоційного реагування/ О.Г.Виноградов// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: зб. наук. пр./ Київ. нац. ун-ті м.Т.Шев-ченка; К.: Логос, 2013. –Вип.19.– С.111–118.
40. Горбачик А.П., Сальнікова С.А. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS : навч.-метод. посіб. / А. П. Горбачик, С. А. Сальнікова. – Луцьк: «Вежа», 2008. – 164 с.
41. Горлач Н.Л, Кремень В.М. Соціологія. Підручник. – К: Центр навчальної літератури. 2019. 808 с.
42. Злобіна О. Інтерпретація ключових понять/ О.Злобіна, М.Шульга// Соціальна регуляція поведінки в умовах суспільної нестабільності/заред..О.Злобіної.–К.:Ін-т соціології НАН України, 2013.–С.22–32.
43. Злобіна О.Г. Тести в соціологічних дослідженнях [Електроннийресурс].– Режим доступу: http://i-soc.com.ua/school/Zlobina_Test.pdf
44. Ковальська Є.В. Методологічні засади індексу статусної характеристики Уорнера. Ukr. socium, 2017, № 3 (62): 68–76
45. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. / В.І. Паніотто, В.С. Максименко, Н.М. Харченко. – К.: Вид. дім «КМ Академія»
46. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження / Навчальний посібник. – К.: Інститут соціології НАН України, 1997.
47. Паніотто В., Харченко Н., Методи опитування: Підручник. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія»,2017.
48. Паніотто В.І. Методичні особливості проведення екзит-полів/ В.І.Паніотто, Н.М.Харченко// Соціологіяполітики:підручник у 2-х частинах.– К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2011.–Т.2,Ч.2.–С.283–301.
49. Пилипенко В.С. Предмет дослідження/ В.С.Пилипенко// Соціологічна енциклопедія. – К.:Академвидав, 2009. – С.300.

50. Прибиткова І. Статистичний аналіз та вимірювання в соціологічних дослідженнях/ І.Прибиткова// Соціологія:теорія,методи,маркетинг.–2012.–№3.– С.99–114.
51. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні: підручник. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 252 с.
52. Сальнікова С.А. Конструювання змісту, особливостей та рівнів вимірювання релігійності (за даними емпіричного соціологічного дослідження), Український соціум, С. 108–119
53. Сальнікова С. А. Організація та методи вибіркового дослідження. Соціологія: тестові завдання. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013.
54. Стукало С. Якість роботи опитувальної мережі: до постановки проблеми// Загальна соціологія. Хрестоматія/С.Стукало/заред.проф.В.Г.Городяненка.–Д.:Вид-воДНУ,2006.–С.502–509
55. Сучасні методи збору і аналізу даних у соціології. Матеріали VI Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної/ за наук.ред.Є.І.Головахи та Т.Я.Любивої.–К.:Ін-тсоціології НАН України, 2013.–140с.
56. Черняк О.І. Техніка вибіркового дослідження.. - К.: МІВВЦ, 2001. 248 с.
57. Чурилов М. Вибірка в соціологічному дослідженні/ М.Чурилов// Соціологія: навч. посібник / за ред. С.О.Макєєва. – 4-е вид., перероб. і доп.– К.:Знання, 2008.– С.463–483.
58. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації. Упоряд. Та заг.ред.О.М. Балакіревої та О.О. Яременка. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді. 2004. 264 с.